

Európska únia
Európsky sociálny fond

NÚCEM

NÁRODNÝ ÚSTAV CERTIFIKOVANÝCH
MERANÍ VZDELÁVANIA

Zbierka úloh zo slovenského jazyka a literatúry

Ukážky vzorových typov úloh pre testovanie žiakov na výstupe zo stupňa ISCED 1

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť/Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Tvorba úloh pre slovenský jazyk a literatúru ISCED1

Ciel':

- ❑ prezentovať vzorové typy úloh zo slovenského jazyka a literatúry (S JL)
- ❑ Motivovať učiteľov a žiakov

Dimenzie položiek

1. obsahové zameranie
2. kognitívna náročnosť

Obsahové zameranie predmetu

Základná funkcia vyučovania slovenského jazyka na 1. stupni ZŠ

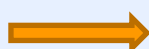
- viesť žiakov k osvojeniu si spisovnej podoby materinského jazyka, správneho pravopisu, gramatiky,
- rozvíjať vyjadrovacie schopnosti na úrovni ústnej i písomnej.

Predmet slovenský jazyk a literatúra má komplexný charakter, pretože spája **jazykovú, literárnu, slohovú** zložku, **písanie a čítanie**.

počúvanie

hovorenie

s porozumením

čítanie

písanie

Do literárnej výchovy ako integrujúci prvok možno zaradiť tzv. **tvorivé písanie**.

Obsahové zameranie predmetu

- Oblasti SJL** jazyk a komunikácia
- komunikácia a sloh
- čítanie a literatúra
- čítanie s porozumením

Kognitívna náročnosť

Bloomova taxonómia

Bloom's Taxonomy

Tvorit'

Creating

Hodnotiť

Evaluating

Analyzovať

Analyzing

Aplikovať

Applying

Porozumieť

Understanding

Zapamätať si

Remembering

Revised edition by Lorin Anderson (a student of Bloom)

Zdroj: Anderson, L. 1999. Rethinking Bloom's Taxonomy: Implications for Testing and Assessment.

Revidovaná Bloomova taxonómia učebných úloh

	DIMENZIA KOGNITÍVNEHO PROCESU					
ZNALOSTNA DIMENZIA	1. Zapamätať si	2. Porozumieť	3. Aplikovať	4. Analyzovať	5. Hodnotiť	6. Tvoriť
A. faktické poznatky	vymenovať, uviesť	stručne vyjadriť, zhrnúť	roztriediť, klasifikovať	usporiadať	zatriediť vybrať	kombinovať
B. konceptuálne poznatky	opísať	interpretovať rozoznať	experimentovať	vysvetliť porovnať	odhadnúť určiť	plánovať načrtnúť
C. procedurálne poznatky	usporiadať	Predpokladať	vypočítať riešiť	rozlišovať znázorniť	vyvodiť, usúdiť	vytvoriť poskladať navrhnuť
D. metakognitívne poznatky	použiť	Spracovať	skonštruovať	vytvoriť	vykonať vyjadriť	aktualizovať zdokonaľiť

Aplikačné úlohy

kognitívna náročnosť – nesúvislý text

Ukážka 1

Kam v Bratislave?

30. jún – 18:00 Valčíková tancovačka – Univerzitné centrum
01. júl – 12:00 Preteky kačíc 2012 – charitatívne podujatie, Areál vodných športov Čunovo
10. júl – 18:00 Elton John v Bratislave – koncert legendy svetovej populárnej hudby, Zimný štadión Ondreja Nepelu
08. júl – 17:00 Bratislavský organový festival klasickej hudby – na organ hrá Marek Vrábek, Hudobná sieň Bratislavského hradu
12. júl – 10:30 Po stopách kniežaťa Rastislava – putovanie v minulosti, výstup na Devín
14. júl – 15:00 Zábava so šašom Marošom – veselá plavba pre rodiny s deťmi, zábavný pesničkový program, výletná loď Martin, Osobný prístav

(Bratislavské noviny 13/2012, upravené)

Zapamätať si – faktické poznatky

Napíš jednu mäkkú spoluhlásku.

Cieľ: zadeliť hlásky do skupín

Obsahové zameranie: jazyk a komunikácia

Typ úlohy: otvorená

Správna odpoveď: jedna z mäkkých spoluhlások

d', t', ň, l', č, š, dž, ž, c, dz, j

Porozumieť – konceptuálne poznatky

Ktorá z nasledujúcich viet je pravdivá na základe textu ukážky?

- A. Šašo Martin zabáva rodiny s deťmi piesňami.
- B. Návrat do minulosti s kniežaťom Rastislavom.
- C. Elton John a Ondrej Nepela na zimnom štadióne.
- D. Organový festival populárnej hudby s Markom Vrábelom.

Cieľ: čítanie s porozumením

Obsahové zameranie: čítanie s porozumením

Typ úlohy: uzavretá

Správna odpoveď: B

30. jún – 18:00 Valčíková tancovačka
01. júl – 12:00 Preteky kačíc 2012
10. júl – 18:00 Elton John v Bratislave – koncert legendy svetovej populárnej hudby, Zimný štadión Ondreja Nepelu
08. júl – 17:00 Bratislavský organový festival klasickej hudby – na organ hrá Marek Vrábel, Bratislavský hrad
12. júl – 10:30 Po stopách kniežaťa Rastislava – putovanie v minulosti, výstup na Devín
14. júl – 15:00 Zábava so šašom Marošom – veselá plavba pre rodiny s deťmi, zábavný pesničkový program, výletná loď Martin, Osobný prístav

Aplikovať – faktické poznatky

Koľko mäkkých spoluhlások je v slove *kniežaťa*?

- A. 4
- B. 3
- C. 2
- D. 1

Ciel’: zadelit’ hlásky do skupín

Obsahové zameranie: jazyk a komunikácia

Typ úlohy: uzavretá

Správna odpoveď: B

Aplikačné úlohy

kognitívna náročnosť – súvislý text

Ukážka 2

Rozprávky a príbehy

Slon, otec všetkých zvierat, povolal raz zvieratá do lesa na veľkú poradu. Dostavili sa všetci okrem slimáka. Ten sa doterigal až posledný a veľmi neskoro.

„No, konečne si už tu,“ - povedal otec slon – „odkiaľ ideš a tak pomaly?“

„Vieš, bojím sa zimy a dažďa, a preto som sa z polcesty vrátil, reku, pre istotu si zoberiem svoj domec so sebou na chrbát.“

Slon si vypočul ospravedlnenie slimáka a povedal:

„Nie si hlúpy, slimák. Ale musím ťa predsa len potrestať, pretože si prišiel neskoro na toto zhromaždenie. Odteraz si budeš nosiť domec stále so sebou.“

(Ing. Štefánia Beňová, Rozprávky a príbehy, Bens, 2000 , upravené)

Analyzovať – konceptuálne poznatky

Ktorými tromi prídavnými menami vyjadríš vlastnosti slimáka?

Cieľ: analyzovať hlavnú postavu

Obsahové zameranie: medziobsahové prepájanie

Typ úlohy: otvorená

Správna odpoveď: bojazlivý, opatrný, zodpovedný, pomalý,
nerozhodný, rozvážny, predvídavý, usilovný,
nedochvíľný

Hodnotiť – konceptuálne poznatky

Rozhodni, aký má byť vodca, otec zvierat.

Z ponúkaných možností vyber a napíš štyri.

lenivý, zodpovedný, bojazlivý, starostlivý,
prísny, drzý, spravodlivý, rozhodný, sebecký

Cieľ: rozlíšiť, ktoré vlastnosti sú dôležité pre vodcovský typ osobnosti

Obsahové zameranie: sloh

Typ úlohy: otvorená

Správna odpoveď: predpoklad – kladné vlastnosti

Tvorit' – konceptuálne poznatky

Posúd' a napíš, čo by sa stalo, keby slimák nemal dom.

Cieľ: vytvoriť pokračovanie rozprávky

Obsahové zameranie: čítanie a literatúra

Typ úlohy: otvorená

Odpoveď: vlastná tvorba v pokračovaní prečítanej rozprávky

Ukážka vybraných úloh

Úloha A

Z vety vypíš prídavné mená

Veľké čriedy muflónov žijú väčšinou v listnatých lesoch.

.....

.....

Cieľ: nájsť v texte prídavné mená

Kompetencia: uskutočniť jazykovú analýzu textu

Obsahové zameranie: jazyk a komunikácia

Tematický okruh: prídavné mená

Kognitívna úroveň: porozumieť – faktické

Typ úlohy: otvorená

Správna odpoveď: veľké, listnatých

Ukážky žiackych riešení

Z vety vypíš prídavné mená.

Veľké čriedy muflónov žijú väčšinou v listnatých lesoch.

veľké, čriedy, listnatých

Z vety vypíš prídavné mená.

Veľké čriedy muflónov žijú väčšinou v listnatých lesoch.

muflónov, lesoch

Z vety vypíš prídavné mená.

Veľké čriedy muflónov žijú väčšinou v listnatých lesoch.

Veľké, žijú

65,4 %

Ukážka vybraných úloh

Úloha B Dopln' do vety chýbajúce vlastné podstatné mená.

Muflóny začali od začiatku 19. storočia žiť v slovenských pohoriach

..... a

Riešenie úlohy je viazané na text ukážky. Uvádza sa v ňom, že muflóny boli do slovenských pohorí Tribeč a Karpaty privezené v polovici 19. storočia z Korziky.

Cieľ: nájsť v texte vlastné podstatné mená

Kompetencia: uskutočniť jazykovú analýzu textu

Obsahové zameranie: jazyk a komunikácia

Tematický okruh: podstatné mená

Kognitívna úroveň: porozumieť – faktické

Typ úlohy: otvorená

Správna odpoveď: Tribeč a Karpaty

Ukážky žiackych riešení

Doplň do vety chýbajúce vlastné podstatné mená.

Muflóny začali od začiatku 19. storočia žiť v slovenských pohoriach

.....*na Típece*..... a*Karpáti*.....

Doplň do vety chýbajúce vlastné podstatné mená.

Muflóny začali od začiatku 19. storočia žiť v slovenských pohoriach

.....*vo polovici*..... a

Doplň do vety chýbajúce vlastné podstatné mená.

Muflóny začali od začiatku 19. storočia žiť v slovenských pohoriach

.....*Muflóny*..... a*Slovenských*.....

41,2 %

Odporúčania

- ❑ Motivovať žiakov k čítaniu
- ❑ Ponúknuť bohatú paletu textov na čítanie
 - súvislé/nesúvislé
 - vecné/umelecké
 - knižné/internetové
- ❑ Pracovať s textom ukážky
- ❑ Kategorizovať úlohy do zložiek slovenského jazyka
 - jazyk a komunikácia
 - komunikácia a sloh
 - čítanie a literatúra
 - čítanie s porozumením
- ❑ Využívať revidovanú Bloomovu taxonómiu aplikačných úloh

Odporúčania pre slovenský jazyk

- Pozornosť zamerať na nasledujúce javy:
 - ohybné slovné druhy, gramatické kategórie
 - pád podstatných mien uvádzať slovne, nie číslom (nominatív, genitív, datív, akuzatív, lokál, inštrumentál)
 - pýtať sa pádovými otázkami priamo vo vete (Slon karhal slimáka.)
 - mäkké spoluhlásky: d', t', ň, l' uvádzať ako mäkké **aj** v slabikách de, te, ne, le, di, ti, ni, li (čajník, krádež,...)
 - predpony slabičné – neslabičné
 - priama reč, uvádzacia veta
 - objasňovať význam slov a slovných spojení (zdrevenel mu jazyk)
 - rozširovať slovnú zásobu, aktívne ju používať
 - podnecovať žiakov k tvorbe otázok a súvislých odpovedí
 - používať spisovnú slovenčinu

Odporúčania pre komunikáciu a sloh

- ▣ Pozornosť zamerať na nasledujúce javy:
 - vizitka: dôležité údaje napísať, doplniť,
 - posúdiť, ktorý z údajov nie je podstatný na vizitke
 - adresa: používanie vlastných podstatných mien v názvoch miest, ulíc, v pomenovaní osôb
 - osnova k textu ukážky
 - kľúčové slová z textu ukážky

Odporúčania pre čítanie a literatúru

- ▣ Pozornosť zamerať na nasledujúce javy:
 - povest'/rozprávka, rozdiely
 - komiks a jeho hlavné znaky
 - hlavná myšlienka
 - príslovie/porekadlo, rozdiely
 - strofa/verš, rozdiely
 - ľudová slovesnosť: pranostika, prirovnanie, ľudová rozprávka

Ďakujem za pozornosť

Mgr. Martina Holovková, PhD.
martina.holovkova@nucem.sk